

УДК 327(477):17.022.1

Анастасія Михайленко

ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ СТРАТЕГІЇ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ

У даній статті досліджено процеси формування іміджу України через стратегії публічної дипломатії, які набули особливої актуальності у контексті сучасних міжнародних викликів. Висвітлюються ключові етапи еволюції публічної дипломатії України, її роль у боротьбі зі стереотипним сприйняттям держави, та зміцненні її позицій на світовій арені. Значна увага приділяється аналізу внутрішньої та зовнішньої політики, ініційованих з метою покращення міжнародного іміджу після 2014 року та у період повномасштабної війни. Окреслено принципи та механізми реалізації стратегій публічної дипломатії, зокрема через культурні ініціативи та медіа-простір. Акцентовано на використанні інформаційно-комунікативних технологій як інструменту впливу на міжнародне сприйняття України, її культурну та історичну ідентичність. Розглядається важливість активної публічної дипломатії, яка сприяє не тільки вирішенню питань національної безпеки, але й ефективній комунікації з міжнародною спільнотою, формуванню сталого позитивного іміджу, що є важливим для залучення міжнародної підтримки.

Ключові слова: Україна, публічна дипломатія, імідж держави, зовнішня політика, стратегічна комунікація, міжнародна підтримка, інформаційно-комунікативні технології, культурна ідентичність.

Постановка проблеми. Публічна дипломатія в сучасних міжнародних відносинах виступає не просто як засіб комунікації держави з іноземними аудиторіями, а як вагомий інструмент у формуванні і підтриманні її позитивного іміджу. Україна, що переживає складний період свого розвитку, постає перед необхідністю активізації своїх зусиль у сфері публічної дипломатії, щоби адекватно відповідати на зовнішньополітичні виклики, забезпечуючи при цьому стабільне зростання міжнародного авторитету. У цьому контексті держава стикається з потребою переосмислення та оновлення своїх стратегій публічної дипломатії, зокрема, шляхом інтеграції сучасних технологій і підходів комунікації. Це передбачає адаптацію до змінюваних умов міжнародної політики та пошук нових можливостей для позиціонування країни як надійного партнера та активного учасника міжнародних процесів, що сприяє посиленню її стратегічних інтересів та збільшенню впливу на світовій арені.

Попри значний потенціал публічної дипломатії в контексті міжнародних відносин, існує відчутний недолік комплексних аналітичних робіт, які б конкретизували вплив цієї дисципліни на формування іміджу України за кордоном. Незважаючи на зростаючу актуальність теми в умовах постійних зовнішньополітичних викликів, дослідження, що охоплюють стратегічні аспекти і реалії публічної дипломатії України, залишаються рідкісними і вимагають глибшого розгляду.

Осмислення отриманих даних та визначення нових напрямків для подальшого розвитку публічної дипломатії України становить головну **мету даної статті**. Стаття прагне визначити ефективність існуючих механізмів та надати рекомендації щодо оптимізації комунікативних стратегій, що відіграють критичну роль у формуванні стійкого позитивного образу держави, а також

відстоюванні її інтересів на глобальному рівні.

Виклад основного матеріалу. В останні роки ми спостерігаємо, як швидкість поширення інформації та дезінформації досягла непередбачених масштабів. Це явище відкриває для урядів різних країн як величезні можливості, так і ставить перед ними складні завдання. У зв'язку з тим, що враження, яке країна справляє на міжнародній арені, має вирішальне значення, Україна зіткнулася з новим викликом: протистоянням російській дезінформації та формуванням позитивного іміджу нашої країни за кордоном.

Публічна інформація є частиною стратегічних комунікацій і вимагає координованого використання в рамках державної політики. Створення сприятливого іміджу країни за кордоном є важливою частиною зовнішньої політики. Сучасні інформаційні технології та процеси глобалізації відкривають нові шляхи для держав, зацікавлених у формуванні позитивного сприйняття. Крім того, публічна дипломатія дозволяє урядам країн роз'яснювати основні засади своєї зовнішньої політики громадянам інших держав. Це особливо актуально для України, де залучення міжнародної підтримки є ключовим фактором у протидії зовнішнім агресіям.

Протягом двадцяти років після набуття Україною незалежності, комплексної та структурованої інформаційної політики не було сформовано. Відсутність чіткої стратегії, необхідних ресурсів та кваліфікованих фахівців ускладнювала розвиток дипломатичного вектора. До 2015 року, термін «публічна дипломатія» рідко використовувався у політичному та медійному дискурсах України, а зусилля з її здійснення були непослідовними та незкоординованими, часто зводились до ініціатив окремих осіб або недержавних організацій.

У 2021 році Міністерство Закордонних Справ України вперше сформулювало та ухвалило Стратегію публічної дипломатії на період 2021-2025 років, підкресливши важливість публічної дипломатії як ключової складової стратегічної комунікації держави та ефективного інструменту протидії гібридним загрозам і дезінформації. Одним з перших кроків протидії російським інформаційним компаніям було створення наприкінці 2014 р. – на початку 2015 р. Міністерства інформаційної політики, з 2019 року перейменованого на Міністерство культури та інформаційної політики. Головними завданнями Міністерства інформаційної політики було забезпечення інформаційного суверенітету України, сприяння поширенню інформації, яка має велику значимість для України як за кордоном, так і в середині країни, встановлення та розвиток відносин із громадськістю в Україні та за її межами, створення та поширення позитивного іміджу держави за кордоном та проектний менеджмент.

Окрім Міністерства інформаційної політики, у 2015 році було проведено реформу МЗС України та створено Управління публічної дипломатії як самостійного структурного підрозділу Міністерства Закордонних Справ України. Створення Управління заклало підвалини для інституційного оформлення публічної дипломатії України.

Початок повномасштабної війни Росії проти України 24 лютого 2022 року поставив перед українською державою та її дипломатичним корпусом нові та ще більш серйозні виклики. В умовах війни публічна дипломатія, яка вже була важливим інструментом української зовнішньої політики, набула ще більшого значення, ставши ключовим елементом стратегії держави у боротьбі за міжнародну підтримку та протидії інформаційним атакам агресора. Український інститут, продовжуючи свою діяльність у сфері

культурної дипломатії, зосередив зусилля на представленні української культури як частини європейського культурного простору, що також сприяє зміцненню зв'язків з європейськими партнерами та підтримці євроінтеграційного курсу країни.

Важливими елементами успіху стали інформаційні кампанії, спрямовані на західну аудиторію, та активна робота зі зміцнення репутації України на міжнародній арені. Ключовою фігурою в цьому процесі став президент Володимир Зеленський, образ якого сприяв залученню уваги світової громадськості та мобілізації підтримки. Його лідерство, харизма та відкритість змогли зміцнити репутацію України як демократичної, незламної та героїчної країни. Водночас, підвищення впливовості України на міжнародній арені відображається у зростанні індексу м'якої сили, що свідчить про ефективність заходів публічної дипломатії.

Ініціативи, як-от Ukraine NOW, та інші проекти, що висвітлюють українську культуру, мову, та історію, відіграють ключову роль у відокремленні української ідентичності від російського культурного та інформаційного домінування. Успіхи в царині культурної дипломатії, такі як включення історичного центру Одеси до списку світової спадщини ЮНЕСКО та визнання українського борщу як частини нематеріальної культурної спадщини, підкреслюють значення збереження національної самобутності. Значення культурної дипломатії особливо важливе в умовах війни, де захист культурних цінностей та спадщини є частиною ширшої боротьби за національну ідентичність та незалежність. Інтеграція України до ЄС та посилення євроатлантичної співпраці свідчить про успіх цих зусиль. Україна продовжує використовувати публічну дипломатію для захисту своїх національних інтересів, розвитку міжнародних відносин та

підтримки міжнародного порядку, заснованого на правилах.

Висновки. Публічна дипломатія стала вирішальною у формуванні міжнародного образу країни у XXI столітті. Україна проявила себе як держава, здатна гнучко та ефективно відреагувати на зовнішні виклики. Активне залучення в глобальні інформаційні простори, використання соціальних мереж для контрдії дезінформації, інвестиції в культурну дипломатію та освітні обміни сприяли підвищенню міжнародного авторитету України та розширенню її впливу.

Можна стверджувати, що публічна дипломатія дозволяє Україні не просто виступати в ролі реактивного учасника міжнародних відносин, а активно формувати та впливати на міжнародну думку, створювати довгострокові стратегічні альянси та відстоювати свої національні інтереси. У майбутньому, у світлі нових глобальних викликів та можливостей, публічна дипломатія, без сумніву, залишатиметься ключовим інструментом української зовнішньополітичної стратегії.

Розвиток цифрових комунікацій та засобів масової інформації відіграв суттєву роль у зміцненні міжнародного іміджу України. Використання соціальних мереж, блогів, а також офіційних заяв уряду та звернень до міжнародних організацій дозволило ефективно розповсюджувати інформацію, нейтралізувати дезінформацію та залучати міжнародну підтримку. Україна використала ці канали не тільки для протидії зовнішнім загрозам, а й для просування свого культурного та інтелектуального спадку, що сприяло підвищенню культурної інтеграції та діалогу між народами. Таким чином, публічна дипломатія демонструє свою необхідність як стратегічний інструмент в арсеналі української зовнішньої політики, що сприяє захисту національних інтересів, підтримці міждержавного співробітництва,

та укріпленню міжнародної безпеки. В умовах, коли інформаційна сфера стає ареною для збройних конфліктів та політичних змагань, Україна підтверджує своє зобов'язання використовувати публічну дипломатію не тільки для оборони своїх інтересів, а й для сприяння миру та стабільності в регіоні та світі.

Список літератури:

1. Бурейко Н, Українська призма. Публічна дипломатія в українському контексті: як освоювали «terra incognita». *Аналітична записка. Ukrainian Prism*. URL: <http://prismua.org.tilda.ws/publicdiplomacyukraine> (дата звернення: 04.04.2024)
2. Глобальний індекс м'якої сили 2022, Brand Finance, березень 2022 року. URL: <https://brandirectory.com/softpower/> (дата звернення: 04.04.2024)
3. Клавдієнко С. Нові акценти у культурній дипломатії України в умовах повномасштабної російської агресії. Дипломатія в міжнародних відносинах: ретроспекція і сучасність: *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю*, м. Київ, Національний авіаційний університет, 24 лютого 2023. К.: НАУ, 2023. С. 46–50.
4. Ковальська М. Пріоритети публічної дипломатії України на початку 2020-х рр. ОНУ ім. І. І. Мечникова. *Діалог Медіастудії*. 2021. Вип. 27. С. 134–137.
5. Кулеба Д. Публічна дипломатія – нова зброя України в умовах гібридної війни. *Європейська правда*. 2015. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2015/09/23/7038633/> (дата звернення: 04.04.2024)
6. Мателешко Ю. Становлення інституційних основ публічної дипломатії України. *Геополітичні пріоритети України Збірник наукових праць*. 2023. Вип. 1 (30). С. 30–38.

7. Наказ МЗС Про затвердження Статуту державної установи «Український інститут» від 27 січня 2021 року. URL: https://ui.org.ua/wpcontent/uploads/2022/01/ukrayinskyj-institut_statut_nova-redakciya2021-1.pdf (дата звернення: 04.04.2024)
8. Народна дипломатія під час війни в Україні. Історія, сучасний стан, основні напрями втілення, реальні приклади. Київ. ВД «Професіонал», 2022. 302 с.
9. Стратегія Українського Інституту на 2020-2024 роки. URL: <https://ui.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/strategy-ukrainian-institute3.pdf> (дата звернення: 04.04.2024)
10. Тарасюк, Ю. М., Шаглі, Г. І. (2022). М'яка сила Турецької Республіки: культурно-освітні аспекти. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/11920/11795> (дата звернення: 04.04.2024)
11. Українська призма (2021) Українська призма: зовнішня політика 2021. ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка». Київ, 2021. URL: <https://prismua.org/wpcontent/uploads/2022/06/UPFP-21-vers8PRESS.pdf> (дата звернення: 04.04.2024)
12. Ukraine. «Звіт про сприйняття України у світі». 2022. URL: https://brandukraine.org.ua/documents/33/Звіт_про_сприйняття_України_у_світі_2022.pdf (дата звернення: 04.04.2024)
13. Cull N. The war for Ukraine: reputational security and media disruption. *Place Branding and Public Diplomacy*. 2022. Vol. 19. P. 195–199
14. Nye J. Recovering American Leadership. *Survival*. 2008. Vol. 50, Is. 1. 55 p.

Mykhailenko A. O. – student of the Faculty of International Relations, Political Science, and Sociology of Odesa I. I. Mechnikov National University.

FORMATION OF UKRAINE'S IMAGE THROUGH THE STRATEGIES OF UKRAINIAN PUBLIC DIPLOMACY

This article investigates the processes of forming Ukraine's image through public diplomacy strategies, which have gained particular relevance in the context of contemporary international challenges. The key stages of the evolution of Ukraine's public diplomacy, its role in combating the stereotypical perception of the state, and in strengthening its position on the world stage are highlighted. Significant attention is given to the analysis of domestic and foreign policies initiated to improve the international image after 2014 and during the period of full-scale war. The principles and mechanisms for implementing public diplomacy strategies are outlined, particularly through cultural initiatives and the media space. The use of information and communication technologies as a tool to influence the international perception of Ukraine, its cultural and historical identity, is emphasized. The importance of active public diplomacy is considered, which not only contributes to national security issues but also to effective communication with the international community, forming a sustainable positive image that is important for attracting international support.

Key words: Ukraine, public diplomacy, state image, foreign policy, strategic communication, international support, information and communication technologies, cultural identity.

*Рекомендовано до друку –
ст. викл. Тарасюк Ю. М.*

Стаття надійшла в редакцію 31.03.2024 р.